

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

з визначення черговості проїзду перехресть. Вправи виконуються на картках програмованого контролю, ПЕОМ та планшетах з моделями проїзних частин, засобами регулювання дорожнього руху та транспортними засобами. При розв'язанні таких вправ учні використовують теоретичні знання відповідних пунктів ПДР на практиці, але, зрозуміло, що така практика є штучною. З метою наближення занять у класі до реальних дорожніх та технологічних умов нами створені динамічні моделі перехресть, за допомогою яких є можливість демонструвати різноманітні дорожні ситуації проїзду для демонстрації на комп'ютерах.

Висновки. Для підвищення ефективності підготовки водіїв транспортних засобів необхідно:

а) привести у відповідність зміст екзаменаційних білетів ДАІ з кваліфікаційними вимогами до водіїв транспортних засобів;

б) підвищити відповідальність водіїв за порушення пунктів ПДР, які найбільше

впливають на безпеку руху, що покращить дисципліну на дорогах;

в) широко впроваджувати у навчальний процес інформаційні та методичні можливості ПЕОМ, зокрема динамічні моделі проїзду перехресть та тестування на швидкість сприймання і увагу.

1. Сигнал №1, – 2004. – С. 32.

2. Сериков В.В. *Формирование у учащихся готовности к труду*. М.: Педагогика, 1988. – С.91.

3. Алексеева М.И. *Мотивы навчання учнів*. К., "Радянська школа", 1974. – С.19.

4. Антонов А.В. *Информация: восприятие и понимание* К.: Наукова думка 1988. – 184 с.

5. Удалов С.Р. *Конструирование с применением компьютера на уроках черчения // Информатика и образование*, – 1994 №3 – С.35 – 39.

6. Оксман В.М. *Компьютерная грамотность и профессиональная компетентность // Сов. Педагогика*. 1990 – №4 – С.68 – 69.

Василь Федоришин, доцент

кафедри інструментального та оркестрового виконавства

Інституту мистецтв НПУ ім. М.П. Драгоманова

м. Київ

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті пропонується модель системи формування основ виконавської майстерності майбутніх учителів музики. Розглянуто шляхи удосконалення цього процесу на заняттях камерно-оркестрового колективу. Особлива увага звернена на спеціальні знання, уміння і навички, що необхідні майбутньому вчителю музики у виконавській діяльності.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя концепції формування основ виконавської майстерності майбутнього вчителя музики дозволяє здійснити моделювання педагогічного керівництва цим процесом. Узагальнюючи дослідження авторів із прийому моделювання (Н.В. Кузьміна, В.О. Сластьонін, Л.Г. Арчажнікова, Г.М. Падалка, О.П. Рудницька та інш.), слід зазначити, що модель професійної діяльності є обов'язковою у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.

Моделювання як одна з форм наукового пізнання та практичного перетворення дійсності набуває зараз ще більшого значення. Наукове визначення поняття моделі – це такий спосіб пізнання дійсності, котрий полягає у відображенні та відтворенні явища (його властивості,

структури, динаміки тощо) за допомогою системи, штучно побудованої людиною.

Загальноприйнятим є підхід до розробки моделі фахівця з позицій теорії діяльності. Спираючись на цю теорію, можна визначити знання як елементи дій, котрі дозволяють реалізувати визначений тип діяльності. Завдяки тому, що діяльність завжди спрямована на розв'язання нагальних завдань, котрі постають перед особистістю, то діяльнісний підхід допомагає підійти до проблеми професійної підготовки з боку розв'язання цих завдань, бо цей напрям визначає рівень підготовки фахівців. Якість професійної підготовки фахівця залежить від ступеня обґрунтування трьох основних категорій: мети навчання, змісту навчання й виховання, принципів організації навчально-виховної діяльності.

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Педагогічне моделювання – це побудова копій, моделей педагогічних матеріалів, явищ та процесів. Моделювання використовується для систематизації зображення досліджуваних педагогічних систем. Під “моделлю” слід розуміти систему об’єктів та знаків, котрі відтворюють деякі значущі властивості оригіналу та замінюють її так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об’єкт.

Професіографічна модель діяльності вчителя музики відображає основні функції та вимоги до сучасного вчителя, окреслює необхідні музично-педагогічні вміння й навички, інтегративні особистісно-психологічні та професійно-педагогічні якості і здібності. Таким чином, професіограма моделює результат, котрий повинен бути досягнутим у процесі навчання й виховання у ВНЗ та у результаті самостійної педагогічної діяльності. У дослідженні ми спираємось на чотири розділи професіограми вчителя, розроблені В.О. Сластьоніним. Це:

- 1) якості та характеристики особистості сучасного вчителя;
- 2) вимоги до його психолого-педагогічної підготовки;
- 3) об’єм та зміст фахової підготовки;
- 4) склад методичної підготовки з фаху.

Одним з основних професійних умінь вчителя музики є готовність до організації колективної діяльності школярів. Тому в процесі розробки моделі вчителя музики як організатора колективного музикування необхідно виокремити методику управлінської діяльності. Використання найбільш активних методів (рольових та ділових ігор, практикуму роботи з навчальним творчим колективом, проблемного навчання та ін.) допомагає підготувати майбутнього вчителя музики розв’язувати конкретні завдання процесу керівництва колективним музикуванням. Ефективність цих методів полягає в тому, що моделювання реальних ситуацій вимагає створення адекватних видів діяльності.

Основна частина моделі фахівця визначає склад конкретних умінь та навичок, що складають наукові знання, в основному з педагогіки, психології, музикознавства та методики. Розвиток необхідних умінь та навичок забезпечує підготовку майбутнього вчителя до розв’язання практичних завдань, котрі повинні бути чітко окреслені та засвоєні у навчально-виховному процесі. Майбутньому вчителю насамперед слід оволодіти системою умінь та навичок, які пов’язані з проектуванням циклу навчання. Групи знань, умінь та навичок визначені згідно зі структурою та функціями діяльності

вчителя й складають основу кваліфікаційної характеристики. З цього приводу Н.В. Кузьміна зазначала, що “розробка моделі спеціаліста на основі моделі його діяльності дає можливість ширше подивитися на проблеми підготовки та використання спеціалістів, оцінити якість роботи різноманітних ланок педагогічного ВНЗ й побудувати модель як еталон, спираючись на який вища педагогічна школа може організувати свій подальший розвиток” [6, 9].

Л.Г. Арчажнікова на основі створення професіографічної моделі запровадила вихідні теоретичні позиції діяльності вчителя музики, проаналізувала різноманітний характер творчої діяльності педагога, виявила шляхи удосконалення різних сторін педагогічної діяльності, тісно пов’язаних із формуванням у вчителів музики професійної майстерності, визначені вимоги до його фахової підготовки.

У роботах О.А. Абдулліної розроблена модель системи підготовки студентів музично-педагогічних факультетів до морально-естетичного виховання школярів засобами музики, у котрій визначена сукупність особистісних, змістовних й процесуальних елементів навчально-виховного процесу, спрямованих на формування у майбутніх учителів музики особистісно-психологічних та професійно-педагогічних якостей і здібностей, які дозволяють успішно розв’язувати у практичній діяльності педагогічні завдання.

Розробка моделі фахівця є одним з етапів створення професіограми вчителя. Тому у процесі розробки моделі вчителя музики як керівника колективного музикування школярів необхідно виділити управлінський характер цієї діяльності. Зважаючи на це, Л.І. Уманський функціями управління вважає: планування, організацію, оперативне управління, облік та контроль.

Модель системи формування основ виконавської майстерності майбутнього вчителя музики побудована нами за принципом типології різноманітних моделей: понятійної, динамічної, структурної, ймовірнісної, функціональної тощо. Моделювання проходило у декілька етапів. Так, на першому етапі у результаті аналізу та синтезу теоретико-методичної літератури; спостереження навчально-виховного процесу в інститутах мистецтв із метою виявлення механізмів формування основ виконавської майстерності майбутніх учителів музики та використання окремих методологічних закономірностей, принципів й категорій була сформована понятійна модель узагальнюючого плану.

На другому – понятійна модель поступово

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

уточнювалась та конкретизувалася, наближаючись до оптимальної форми, котра дозволила б ефективно формувати основи виконавської майстерності майбутнього вчителя музики в умовах колективного музикування.

На третьому етапі необхідно виокремити сукупність зв'язків між елементами моделі та виявити характер їх взаємодії. Метою створення системотворчого компонента моделі став процес удосконалення формування основ виконавської майстерності майбутніх учителів у спільній музичній діяльності на прикладі камерно-оркестрових колективів.

У процесі колективного музикування професійно-організаційна діяльність майбутнього вчителя музики відіграє першорядне значення. Вона пов'язана з розв'язанням різноманітних питань внутрішньої організації створення колективу, контролю та регуляції дій оркестрантів, навчальною та художньо-виконавською діяльністю. Керівник оркестрового колективу має бути не лише хорошим фахівцем-виконавцем, а й майстерним педагогом-методистом й організатором. Цей аспект управлінської діяльності керівника оркестрового колективу є зовнішнім, коли внутрішні аспекти (власне психологічні) охоплюють більш тонку інтелектуальну сферу, пов'язану з особистісними творчими процесами.

Основною виконавською метою керівника камерно-оркестрового колективу є донесення основної ідеї музичного твору до слухачів, тобто розкриття засобами виконавської майстерності образного змісту твору. При цьому кожен виконавець творчого колективу повинен насамперед усвідомити основну думку музичного твору, пропустити її через свою призму, а потім знайти засоби для найбільш правдивого та переконливого її вираження. Специфіка виконавської майстерності полягає у тому, що це творчий процес, у котрому завжди присутня ініціатива виконавця, його індивідуальність. Пропускаючи зміст музичного твору через призму своєї індивідуальності, виконавець завжди повинен залишатися вірним найбільш повній передачі авторського задуму.

Основні завдання керівника камерно-оркестрового колективу у процесі виконавської діяльності визначає сутність його роботи над оркестровою партитурою. Поверхове ознайомлення з музичним твором неминуче приводить до того, що у процесі виконавського сприйняття самого диригента переважають безпосередні відчуття, його особистісні музичні переживання. Але у процесі виконавства особливо важлива роль як почуттів, так й мисленневої діяльності та

інтелекту керівника оркестрового колективу. З цього приводу Г.Г. Нейгауз зазначав, що виконавська діяльність, побудована в основному на переживаннях, не буде мати художнього значення, тому що вона позбавлена свідомого, інтелектуального початку, таке виконавство ніколи не зможе до кінця розкрити ідею та зміст художньо-музичного твору.

Виконавство як вид творчої діяльності, як відображення тих чи інших життєвих явищ не може бути позбавлене емоцій. Не зігріте емоцією, не відчуте, воно завжди носить формальний характер і втрачає силу свого впливу. Таким чином, у процесі виконавської діяльності почуття та інтелект тісно пов'язані між собою, одне не відокремлюється від іншого. Безпосередність живого почуття, без якого не може бути справжнього виконання, обов'язково контролюється свідомістю, а свідомість, у свою чергу, зігрівається почуттями. "Глибинне проникнення у характер образів музичного твору та особливостей їхнього розвитку, усвідомлення загальної драматургічної лінії твору допомагають виконавцю зрозуміти наміри автора, досягнути зміст музики та знайти потрібні засоби для його вираження" [5, 115].

Важливим аспектом діяльності керівника камерно-оркестрового колективу є його інтерпретаційна робота. Процес вироблення свого особистісного, емоційного ставлення до інтерпретації музичного тексту веде до того, що у диригента зазвичай накопичується в організмі особлива інтелектуально-вольова енергія, яка виражає його внутрішнє прагнення до реалізації творчих задумів. Його роль у процесі реалізації поставлених ним художніх завдань, особливо пов'язаних із керівництвом оркестровим колективом, надзвичайно велика. Це прагнення не може бути замінене використанням чисто фізичної мускульної енергії, характерної для інших дій. Енергетичний запас творчих потреб диригента, спрямований "не за адресою", тобто застосований не як змістовний, емоційно-психологічний вплив на своїх творчих партнерів, а як примітивний механічний засіб регулювання дій оркестру, є не лише безповоротно втраченим для кінцевого результату, але й тим самим придушує творчу активність керівника камерно-оркестрового колективу.

Виконавська майстерність майбутнього вчителя музики як керівника колективного музикування школярів великою мірою залежить від:

- рівня художньо-комунікативної діяльності;
- стильової відповідності виконавської інтерпретації

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

музичного твору;

- доцільного використання засобів музичної виразності;

- розвитку особистісно-психологічних та професійно-педагогічних якостей та здібностей;

- техніки спілкування з творчим колективом.

Творчий тип педагогічної взаємодії в умовах навчальних камерно-оркестрових колективів передбачає виховання таких фахівців, котрі здатні досконало опанувати виконавську майстерність, правильно орієнтуватись у різноманітних педагогічних ситуаціях, творчо розв'язувати нагальні питання у процесі виконавської діяльності. Виконавська діяльність неможлива поза емоційним сприйняттям. Тому почуття захоплення, спостережливості, самостійності в поєднанні з виконавською майстерністю, артистизмом, умінням зацікавити творчий колектив у процесі навчальної взаємодії сприяє формуванню готовності майбутнього керівника камерно-оркестрового колективу до виконавської діяльності. Специфіка виконавської майстерності полягає у тому, що цей процес є індивідуально-творчим. Особливістю його характерні тим, що завжди наявна ініціатива виконавця його особистісна неповторність. Засвоєння такої концепції творчого акту передбачає виховання таких майбутніх фахівців, котрі будуть здатні в процесі практичної діяльності досконало опанувати виконавську майстерність.

Виховання у студентів творчого підходу до виконавської діяльності – процес вагомий та складний. Адже нерідко доводиться спостерігати на практиці роботи з навчальним колективом, коли студент на перший погляд грамотно та збалансовано керує оркестром, але творча взаємодія при цьому відсутня. Відбувається це тому, що тут не виявлена головна та визначальна для творчого процесу дійова особа – виконавець-інтерпретатор, основним завданням якого є надихнути колектив, об'єднати розрізнені дії його учасників у єдину, цілісну, наповнену життєвим змістом емоційну конструкцію. Внутрішньо проспіваючи їхні партії, він моделює цим завдання колективові, створюючи загальний емоційний фон, який поєднує творчі устремління музикантів у єдиний змістовий потік.

З цього приводу О. Серов зазначав: “Величезна таємниця визначних виконавців полягає в тому, що вони виконують силою свого таланту висвітлюють зсередини, просвітлюють, вкладають туди цілий новий світ почуттів зі своєї власної душі, залишаючись між тим надзвичайно об'єктивними” [9, 132]. Ось чому кожен творчо обдарований виконавець-диригент насамперед намагається

перетворити певним чином організований набір нот в осмислене музичне мовлення, котре несло б відголоси глибоко особистісних переживань, здатних зачепити найтонші та найтендітніші струни людської душі.

Джерела виконавської майстерності майбутніх учителів музики базуються на методичних засадах педагогічної діяльності викладачів основного інструменту, бо стати учасником спільного музикування можна тільки за умови оволодіння інструментальною майстерністю. З цією метою необхідно узагальнити найбільш вагомими особливості підготовки інструменталіста, виокремити специфічні методи навчання та викладання, що пов'язані з високими творчими особливостями видатних учителів. Позаяк специфіку спільної музичної діяльності ми розглядаємо на прикладі навчального камерно-оркестрового колективу, де концертмейстером є скрипка, то особливості інструментальної підготовки слід розглядати саме на цьому музичному інструменті. Узагальнюючи досягнення видатних скрипалів, котрі створили власні педагогічно-виконавські школи (О. Горохова, Б. Гупнікова, Л. Когана, Б. Которовича, А. Янкелевича та інш.), необхідно зазначити, що специфічні складові виконавської майстерності, той великий професійний багаж, котрим повинні оволодіти молоді фахівці, слід позитивно використовувати у процесі підготовки майбутніх учителів музики.

Професійно-педагогічні цінності фахової підготовки інструменталістів полягають у виділенні специфічних складових виконавської майстерності та виокремленні методичних порад видатних виконавців, котрі допомагають більш ефективно готувати майбутніх вчителів музики до практичної діяльності.

На рівень оволодіння основами майстерності суттєво впливає якість розв'язання професійних завдань, та, як зазначає Н.В. Кузьміна, важливими у цьому процесі є три групи факторів:

- базовий рівень знання психології учнів, набутий у процесі життєвого досвіду у період загальноосвітньої, спеціальної (з предмета) та професійно-педагогічної підготовки;

- рівень професіоналізму діяльності педагогічного колективу та його керівництва, більшою чи меншою мірою здатного допомогти окремому педагогові;

- рівень педагогічних та спеціальних здібностей викладача, тобто міра відповідності особи кожного тим вимогам, котрі висуває перед нею практична діяльність.

Завдання удосконалення професійної діяльності вчителя музики розширює сферу дослідження

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

фахової майстерності, включаючи до неї різноманітні сфери діяльності, особливо ті, що пов'язані з процесом творчої взаємодії з художніми колективами. Таким чином, слід визначити діяльність професіонала-майстра як професійно доцільну, індивідуально-творчу та оптимальну, а професійну майстерність – як якісний рівень професійної діяльності, котра має творчий характер, орієнтована на соціально-значущий кінцевий результат та оптимальний процес його досягнення. Отже, одним з основних завдань підготовки майбутнього вчителя музики є виховання творчої особистості, що опанувала б професійну майстерність, яка полягає в умінні адекватно втілювати свої, часом унікальні творчі задуми. Музичне виконавство, якщо його розуміти синонімом творчості, є процесом, який передусім емоційно моделює кожну свідомо чи несвідомо виконувану дію музиканта.

За справедливим твердженням Н.К. Бакланової, музично-педагогічна майстерність має деяку відмінність від музично-виконавської майстерності. Але, як зазначав Д. Ойстрах, необхідний ключ до розв'язання складних педагогічних завдань потрібно шукати в процесі виконавської діяльності. «Педагогічна діяльність є органічним продовженням виконавської, бо тісно пов'язана з нею. Педагогіка є унікальною творчою лабораторією, де індивідуальний досвід артиста набуває найбільш узагальненого характеру, де на складні питання інтерпретації, виразності, технології перебувають у спільному пошуку необхідні, часто незвідані, оригінальні відповіді» [3, 11].

Майстерність виконавця поєднує у собі прочитання об'єктивно існуючого авторського тексту (мелодія, ладо-гармонія, фактура, метроритм та ін.) та суб'єктивної його інтерпретації (інтонація, агогічні й динамічні відхилення, тембр, диференціація звучності фактури та інш.). Слухові уявлення виконавця перебувають у постійному розвитку та удосконаленні інтонаційного, тембрально-динамічного, ладогармонічного, метроритмічного та поліфонічного слуху. Виразність виконання залежить, у першу чергу, від пошуку доцільних виконавських прийомів та засобів, спрямованих на виразне озвучення художньо-музичного образу, на доцільність інтерпретаційного трактування цього образу.

Таким чином, виконавська майстерність майбутнього вчителя музики базується на основі:

- переконливого інтерпретаційного трактування музичного твору з позиції змістовності виконання та розуміння структури твору, адекватної композиторському задуму;

- накопичення репертуарного матеріалу за

різними історико-хронологічними, музично-стильовими та жанровими напрямками;

- формування виконавських навичок у процесі розучування різноманітних музичних творів;

- підвищення загальної культури майбутніх учителів музики та всебічне розширення музично-естетичного кругозору;

- формування основ виконавської майстерності у комплексі музично-практичних занять.

Закономірності вдосконалення виконавської майстерності у процесі підготовки майбутніх учителів музики до практичної діяльності в умовах загальноосвітньої школи, виявленні у науково-методичних дослідженнях Ю.М. Бая, визначили специфіку та сутність цього феномену шляхом установа кореляційних зв'язків сумарної активності виконавця з його майстерністю. Удосконалення виконавської майстерності автор убачає в постійному ефективному навчанні інструментальним рухово-ігровим компонентам як психофізіологічного явища.

Висновки. Отже, сутність поняття «виконавська майстерність» полягає у тлумаченні музичного виконавства як самостійного виду художньо-творчої діяльності, котра поєднує ідейно-образну інтерпретацію музичного твору, його повноцінне сприйняття та техніку виконання. При цьому є можливість виокремити наступні компоненти музичного виконавства: комунікативний, пізнавальний, оцінно-орієнтаційний та перетворюючий. Сутність виконавської майстерності як цілісного явища передбачає глибокі професійні знання та розуміння закономірностей як композиторського створення музичного твору, так і особливостей сприйняття слухачів.

Удосконалення майстерності, постійний пошук до творчості спонукає багатьох диригентів до постійного пошуку та оновлення свого репертуару, до самовдосконалення та невпинних спроб знайти твори, найбільш адекватні їхньому художньому ідеалу. Подібне прагнення до самореалізації не згасає й при його конкретній реалізації у практичній роботі. Навпаки, воно ще більше посилюється у результаті переживання успіху у своїй творчій діяльності та у процесі підвищення фахової майстерності.

1. *Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1984. – 141 с.*

2. *Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1984. – 111 с.*

3. *Бай Ю.Н. Исследование закономерностей*

АКМЕОЛОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

совершенствования исполнительского мастерства учителя музыки в процессе подготовки к педпрактике //Профессионально-педагогическая направленность преподавания специальных дисциплин на муз-пед. факультетах. – Казань, 1984. – С.114 – 123.

4. Григорьев В. Некоторые черты педагогической системы Д. Ойстраха. //Музыкальное исполнительство и педагогика. Зб. ст. – М.: Музыка, 1991. – С. 5 – 35.

5. Грум-Гржимайло Т.Н. Музыкальное исполнительство. – М.: Знание, 1984. – 160 с.

6. Кузьмина Н.В. Формирование педагогических способностей. – Л.: ЛГУ, 1961. – 183 с.

7. Манзустов И.С., Уманский Л.И. Организатор

и организаторская деятельность. – Л.: ЛГУ, 1975. – 312 с.

8. Падалка Г.М. Музыка педагогика. Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти. – Херсон, 1995. – 104 с.

9. Серов А.Н. Избранные статьи, т. № 1. – М.-Л.: Музгиз, 1950. – С. 32 – 135.

10. Сластенин В.А., Мищенко А.И. Целостный педагогический процесс как объект профессиональной деятельности учителя. Учебное пособие. – М.: Прометей, 1997. – 200 с.

Алла Козир, кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри музичного виховання та хорового диригування
докторант Інституту мистецтв НПУ ім. М.П. Драгоманова
м. Київ

АКМЕОЛОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті висвітлені акмеологічні підходи до проблеми формування професійної майстерності вчителя музики. Особлива увага приділена ефективному розвитку розумових процесів (особливо, художньо-образного мислення), а також широкому використанню творчих завдань.

Постановка проблеми. Необхідною умовою сучасної акмеологічної освіти є високопрофесійно підготований фахівець, тобто особистість, що мислить професійно, творчо, компетентно. У зв'язку з цим особливого значення набуває такий елемент майстерності вчителя музики, як постійний контакт із людьми (мистецтво творчої взаємодії), що потребує оптимальної професійно-психологічної підготовленості (психолого-педагогічні знання й уміння, розвинуті професійні якості та здібності). Такий підхід дає поштовх для подальшого удосконалення фахової майстерності.

Специфіка фахової підготовки майбутнього вчителя музики пред'являє особливі вимоги до формування основ професійної майстерності. Розкриваючи складність цього процесу, Б.В. Асаф'єв зазначав, що вчитель музики повинен бути "теоретиком і регентом, а також музичним істориком і музичним етнографом, виконавцем, котрий володіє інструментом, для того, щоб бути готовим спрямувати увагу в той чи інший бік" [1, 65]. Отже, для оволодіння основами фахової майстерності необхідно постійно і цілеспрямовано розвивати музикознавчі та виконавські якості в

тісній єдності з диригентсько-хоровою підготовкою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основоположне значення для науково-педагогічного розв'язання проблеми акмеологічної теорії музичного мислення як процесу пізнання мають теоретичні дослідження у галузі психолого-педагогічних наук (Б.В. Асаф'єва, Л.С. Віготського, А.Г. Костюка, Б.М. Теплова, Б.Л. Яворського). Надзвичайно цінними є роботи, котрі виконані на межі музичної педагогіки та психології музикознавства (М.Г. Арановського, В.В. Медушевського, М.К. Михайлова, В.Г. Москаленка, Є.В. Назайкінського). З іншого боку, й сама музично-педагогічна наука нагромадила багатий матеріал, так чи інакше пов'язаний з проблемою розвитку музичного мислення (роботи Т.А. Баришевої, В.К. Белобородової, О.В. Брушлінського, Л.В. Горюнової, А.А. Пілічаускаса).

Постановка завдання. У рамках даної статті розкриємо зміст акмеологічного спрямування формування професійної майстерності вчителя музики. Професійно-педагогічне мислення сучасного педагога включає: "аналіз педагогічної ситуації, формулювання педагогічних завдань, прийняття рішень, передбачення наслідків від прийняття того чи іншого рішення, повинні